

Kastevæsenet i Indien.

Af
Axel Jarl.

En Brahman.

I Indien selv hersker der stor uklarhed, ja uvidenhed om kastevæsenet, det er en saa gammel og fastgroet samfundsordning og hele livet er saa præget deraf, at ingen reflekterer derover, saa lidt som menigmand falder paa at overveje og begrunde dyrearternes forskellighed. Begge dele forekommer naturbestemt og selvfølgelig.

Ogsaa i de lærdes kreds er uklarheden stor, og forsøgene paa at finde rede i oprindelsen til og udviklingen af kastevæsenet er mangfoldige. Og det letter ikke den videnskabelige forskning, at det er meget svært at skaffe sig blot nogenlunde sikre oplysninger, selv om de faktiske forhold i nutiden.

Den opmærksomme rejsende vil se de utallige forskellige kaste-mærker, som bæres paa pande, ører eller bryst, i regelen malet paa med farvet aske, brændt i templet af de hellige oksers gødning. Men selv den meget belæste turist vil have de største vanskeligheder ved blot nogenlunde at finde rede i den brogede mangfoldighed. En velvillig brahman vil nok kunne give en del oplysninger om betydningen af disse mærker og om rangforordningen af kasterne indenfor hans egn. Men han vil være ude af stand til at orientere sig i enkeltheder, naar han kommer til fremmede og for ham ubekendte egne af det store, mangfoldige land med 330 millioner mennesker af mange farver, racer, nationaliteter og kulturer.

Det er ikke og vil vel næppe nogensinde blive muligt for videnskaben at give en gyldig forklaring paa kastevæsenets oprindelse og dets udvikling, ja, end ikke dets aktuelle tilstand. Oprindelsen skjuler sig i den forhistoriske tidsalder. De historiske fakta er saa faa, at hypoteser maa tages til hjælp, dersom man vil prøve paa at give forklaringer til oprindelsen. Oplysningerne om udviklingen ned igennem tiderne er tendentiøse og hinanden modsigende, eftersom de stammer fra brahmanernes lovskrifter eller folkebøgernes sagnagtige beretninger. Og nu om dage foreligger der naturligvis en hel urskov af enkelte iagttagelser og officielle statistiker fra de forskellige provinser, uden at det er muligt at faa indført blot den samme terminologi eller at komme til bunds i fænomenernes fælles karaktertræk.

Kastevæsenet lever. Der opstaar stadigvæk nye kaster, gamle rammer slaas i stykker og nye former opstaar. Nogle kredse prøver paa at slappe de stramme baand, hvori kasten holder hver enkelt individ bundet fra vuggen til graven. Andre kredse arbejder paa at styrke og værne om kasteordningen som en sund og heldbringende tradition for den indiske folkekarakter. Til disse sidste hører Indiens største nulevende mand, folkeføreren, profeten Mahatma Gandhi.

Man har prøvet paa at finde lighedspunkter med det indiske kastevæsen i andre folkesamfund. Herodot og Megasthenes omtaler syv arvelige klasseinddelinger i det gamle Ægypten; i oldtidens Athen og Rom var der ogsaa organer indenfor folkelegemet, der havde visse lighedspunkter med de indiske kaster. Men man kan rolig paastaa, at kaster i den forstand, som vi er vant til at bruge og definere ordet, ikke findes og har aldrig eksisteret i noget andet menneskesamfund.

Ordet „casta“ er af portugisisk-oprindelse, det stammer fra de portugisiske besiddelser i Indien, der blev grundlagt efter 1510, og er altsaa et indført og ret moderne fremmedord. Det betyder „race“. De indiske oldskrifter, Veda-hymnerne, hvis alder er ubestemmelig, men i hvert fald er Indiens ældste skriftlige monumenter, omtaler ikke kaster

i dette ords moderne forstand, men bruger om samfundets sammensætning ordet „varna“, der bedst oversættes med „farve“.

Disse ords afledninger kunne tyde paa, at kasterne opfattes som udsprungne af raceforskelle, der meget vel i Indien kan falde sammen med forskel i hudfarven. De fra Central-Asien indvandrede Aryer var lyse i lød, i modsætning til urbefolkningen, f. eks. de negersorte Dravidier. Løseligt set kan man endnu den dag i dag sige, at jo højere kaste, jo lysere lød. Men kaste-institutionen lader sig ikke udtømmende forklare som et race-spørgsmaal, et eugenetisk system til at holde rene linier i familierne. Erhvervene spiller ogsaa en stor rolle, selv om reglerne for nedarvning af den samme beskæftigelse fra fader til søn ikke er saa rigoristiske som man sædvanligvis tror. De gamle betegnelser paa de fire store kaster: præsterne, krigerne, haandværkerne og de tjenende, har aldrig haft noget tilsvarende i virkeligheden, men derimod et stort, ganske ubestemmeligt og udflydende antal af smaa kastesamfund, der næppe alle kan falde ind under de store rubriker, undtagen for de to øverste kaste-gruppers vedkommende. Præsteskabet, der sikkert har organiseret hele systemet til deres egen fordel, holder strengt paa rammerne af deres, ved selvskrevne love, paa alle tænkelige maader favoriserede brahman-kaste. Alle præster er brahmaner og sidder inde med offerritualets og alle de øvrige religiøse ceremoniers hemmeligheder, som de nidkært vaager over. Men ikke alle brahmaner er præster. Brahmaner findes i snart sagt alle livsstillinger, dog ikke i en række erhverv, der er erklærede for urene at være.

Ksatryas er den næste kaste-gruppe i rangforordningen. Det er oprindelig kriger-kasten, hvortil alle de regerende hinduiske fyrstehuse ogsaa hører, nogenlunde analogt med den europæiske middelalders ridderstand. Ogsaa denne, den anden rangklasse holder strengt paa sine privilegier, i hvert fald nedad til, overfor alle de øvrige, lavere kaster. Men selv den mægtigste regerende hinduiske fyrste har en lavere rang end den fattigste tigger af brahmanernes kaste.

Dermed hører rangforordningen dog ingenlunde op. Ja, denne spiller den allerkraftigste rolle med hensyn til at holde hele systemet i live. To forhold gør sig her gældende, som forekommer mig at være af væsentlig betydning for forstaaelse af kastevæsenet. Men jeg skylder mine læsere at bekende, at jeg ikke har fundet hjemmel for disse synspunkter hos nogen mig bekendt forfatter.

Det ene er præsteskabets interesse for at beholde førerstillingen indenfor samfundet. Præsterne har taget patent paa al religiøs funktion som de eneste rette fortolkere og udøvere af ritualerne, hvilket allerede stiller dem paa et ophøjet stade, i et saa religiøst anlagt folk

som det indiske*). Men, for logisk at hævde en saadan særstilling for sig selv, maatte gejstligheden indrette samfundet med en rangforordning af en lignende afgrænset art. Naar præsterne var en afsluttet stand, som ingen kunde optages i, uden ved fødsel, var det rimeligt at betone samme arveregler overfor de andre, lavere stænder og indordne alle disse — „gens“ vilde latinerne sige — i en rangforordning, saa alle havde nogle at føle sig bedre end og se ned paa. Men, ved siden af denne benyttelse af menneskehjertets mindre ædle egenskaber, tjener kasternes lange trinstige til at belyse sjælevandringslæren, som, med hinduernes stærke hang til systematisering, i kasternes opadstigende rang finder en naturlig illustration til sjælens udvikling gennem de mange eksistenser, fra de laveste livsformer til de højeste. Enhver hindu vil, i sin nuværende eksistensform, tænke sig sin nuværende tilværelse som et trin paa vejen op igennem kasternes rangforordning. Naar han en gang opnaar at fødes som brahman, vil han

*) At hinduens liv er omgærdet af brahmanernes religiøse „tjeneste“, som ikke er helt gratis, viser følgende beretning af en moderne hindu. Se K. Mayo, *Mother India. (The Brahman.)*

„Enhver Hindu betaler meget mere til brahmanen end til staten. Fra den dag, han fødes, og til hans død maa han føde den jordiske Gud. Naar et barn fødes, maa der ofres til brahmanen. Lidt senere skal barnet navngives, og der skal ofres til brahmanen. I den tredje maaned skal barnet klippes, og der skal ofres til brahmanen. I den sjette maaned begynder vi at give barnet fast føde, og der ofres til brahmanen. Naar barnet begynder at gaa, skal der ofres til brahmanen. Ved det første aars ende kommer fødselsdags-festligheden, og der ofres til brahmanen. Efter syv aar begynder drengens undervisning, og der ofres rigeligt til brahmanen. I fornemme familier udfører han ceremonien ved at anbringe gyldne skrive-pinde i drengens haand; ogsaa pindene faar brahmanen.

„Naar et pigebarn har sin første fødselsdag, sin syvende eller sin niende, eller naar en dreng er halvandet eller to aar gammel, eller naarsomhelst indtil seksten aar, kommer trolovelsen, og stort offer til brahmanen. Siden, naar den mandvoksne alder er naaet, eller tidligere, hvis giftemaalet allerede er fuldført, ofres der meget til brahmanen. Ved en solformørkelse maa der ofres umaadeligt til brahmanen. Naar en mand dør, kan legemet kun fjernes, efter at det har faaet brahmanens velsignelse, for hvilket han betales. Ved ligbrændingen maa der igen betales en bunke penge til mange brahmaner. Efter ligbrændingen maa den døde søn hver maaned holde en fest for brahmaner, saa stor en fest, som han kan, og give dem klæder, smykker, føde og hvad som helst, der vilde være den døde kært, thi alt, hvad en brahman spiser, drikker eller bruger, nydes af den døde. Derefter maa sønnen en gang om aaret i hele sit liv iagttage denne regel.

„Alle den slags ceremonier og mange flere kalder brahmanerne sine „uforanderlige rettigheder“, saaledes bestemt af den hellige lov. Hvem der overser dem, er evig fordømt. Under udførelsen af hvert ritual skal vi vaske brahmanens fødder med vand, og derefter skal vi drikke en del af dette vand af vor haandflade. Brahmanerne er magelige, udretter intet og tager intet andet kald end de rets-lærdes eller i regeringens tjeneste. I denne provins er der halvanden million af dem, resten af os, over enogfyrre millioner, føder dem.“

stige videre fra de lavere gude-kaster op igennem alle klasserne af guder, til han engang smelter sammen med det store Alt, eller Intet, i Nirvana.

Men naar vi har forstaaet alle disse ydre forhold ved kastevæsenet, maa vi se at definere, hvad da kasteren er for en besynderlig samfundsorganisme.

Der siges næppe for meget, og der siges omtrent alt, hvad der hører med til begrebet kaste, naar man samler definitionerne i følgende:

Kasteren er en sluttet og arvelig korporation, med en til en vis grad uafhængig og traditionel organisation, ofte drivende samme erhverv, altid med fælles skikke, fælles religiøs praksis, fælles regler for ægteskab og maaltider og fælles opfattelse af rent og urent.

Kasteren er strengt endogamisk, ægteskabet er kun tilladt indenfor kasterens kreds og samtidigt udenfor familiens snævrere kreds. Man kan udtrykke den dobbelte regel ved at sige, at det er obligatorisk at gifte sig indenfor sin egen kaste og forbudt at gifte sig indenfor sin familie.

Maaltidernes tilberedelse og deres indtagelse maa ske indenfor kasteren, i hvert fald ikke i forbindelse med lavere staaende kaster. Der iagttages to meget indviklede og generende love: den første er, ikke at tage imod nogen føde, der er tillavet eller blot berørt af folk fra en kaste, som man betragter som sin egen underlegen. Den anden, at man aldrig maa indtage sine maaltider med folk af en lavere kaste, hvad der, ifølge en helt naturlig gensidighed, vil sige, at man aldrig kan spise med andre end medlemmerne af sin egen kaste. Man kan altsaa ogsaa sige i al almindelighed, at kun de mennesker kan gifte sig med hinanden, som kan spise sammen, men ikke alle, som man har maaltid tilfælles med, kan man gifte sig med.

Alle disse regler giver naturligvis anledning til en uendelighed af undtagelser og afvigelser. Det maaltid, en brahman har beredt, kan ethvert andet kastermedlem spise. Men falder blot skyggen af en ikke-brahman paa dennes mad, bliver den uren og uspiselig for ham. Nogle kaster kan drikke vand af samme brønd, men ikke mælk af samme spand. Sukker og næsten alle slags kager kan tages imod fra næsten alle hænder, selv fra en mands, der garver skind eller er gadefejter. Men i dette tilfælde er det nødvendigt, at kagerne er hele og ikke delte. Den kaste, der lever af at knytte fiskenet fra højre til venstre, eller den, der drejer pottemagerskiven venstre om, kan ikke køre i jernbanekupé med den, der gør disse arbejder fra den omvendte side.

Naar man siger, at slægtskab udelukker ægteskab, saa kan jo begrebet slægt udstrækkes og indskrænkes paa mange spidsfindige maader. Udelukket fra ægteskab er i nogle tilfælde fire grader af slægtskab, i andre seks o. s. v. Der gøres ogsaa forskel paa slægtskab

imellem mænd, der i alle tilfælde er mindre velset end slægtskab mellem kvinder, som i visse tilfælde endog ønskes. Det undrer ikke, at der opstaar vanskeligheder, naar man hører, at hinduerne regner med 2121 forskellige grader af slægtskab. Man forstaar, at i de mindre kastesamfund, hvor der i generationernes løb opstaar en del indbyrdes slægtskab, kan det blive vanskeligt at finde passende partier. Deraf opstaar mange monstrøse forbindelser, hvad parternes gensidige alder angaar. Men for betaling kan dog i reglen en brahman stemmes saa velvilligt, at han opdager et passende parti i en anden, lavere kaste, der heldigvis viser sig at være i overensstemmelse med en hidtil overset regel i den guddommelige ordning.

Hver kaste har i regel navn af en historisk eller opdigtet forfader, som den hævder at nedstamme fra, hvis det da ikke er saa fint, at man har selve solen eller et lignende fornemt fænomen til stamfader.

Men ellers benævnes kasterne i daglig tale efter deres hovederhverv, skønt man træffer de mest forskellige livsstillinger indenfor samme kaste. Man finder selv mellem de mennesker, der med stolthed bærer brahmanernes hellige tegn, som overalt sikrer dem store beviser paa ærbødighed: jurister, købmænd, agerdykere, politikere, murere, kokke og bærestolsdragere.

Ja, Sanauriyas-brahmanerne i Bunkelkhand har tyveriet til arvelig haandtering, dog kun som dagværk. Nattetyveri er dem ikke tilladt. Og hinduernes respekt for brahmanerne gaar saa vidt — dersom man skal tro et gammelt, maaske ironisk, ordsprog, — at det er en himmels naade at blive bestjaalet af en brahman. Der mangler forresten ikke tyvekaster af mindre fornem rang, for hvem det ikke er forbudt at arbejde efter solnedgang.

Kastens organisation er et raad med en forstander i spidsen. Forstanderens stilling er arvelig og fortsætter automatisk fra fader til søn. Kasten griber kun ind ved mangel af arvtager. Forstanderen nyder ærefulde privilegier, som hans hustru tager del i. Selv en fattig mand kan være den højt ærede forstander i en ellers velhavende kaste, alle føler sig indbyrdes som brødre. Dette forhold giver kastevæsenet en mægtig moralsk værdi for den enkelte som for hele samfundet. Forstanderens rolle er patriarkalsk, han samler raadet, ordner ægteskaberne og dømmer i omtvistede tilfælde. I visse købmandskaster er han mægler og garant ved købene. I mange henseender har haandværkerkasterne lighedspunkter med vore fordums gilder og de moderne fagforeninger.

I raadet, der staar ved forstanderens side, har de mest højagtede medlemmer sæde. Det er dette raad, der har det sidste ord i alle vigtige afgørelser. Det hersker absolut over medlemmerne i alle borgerlige og huslige forhold, varetager deres tarv indadtil og udadtil og

har en stor juridisk myndighed, dog mere i sager angaaende overtrædelser af kasteregler end ved borgerlig kriminelle sager. Det borgerlige politis afgørelser influerer kun lidet paa kastens interne forhold. Raadet vaager over de særlige skikkes og reglers nøjagtige overholdelse, og det straffer suverænt overtrædelser af disse. Der idømmes bøder, i almindelighed meget lave og afpassede efter den skyldiges midler. Udbyttet anvendes enten til velgørenhed eller til fælles fester.

Den frygteligste straf, der kan overgaa en hindu, er hans udstødelse af kasten, en slags borgerlig banlysning. Ved denne mister den ulykkelige ikke alene slægt og venner, men ogsaa hustru og børn, der i reglen hellere forlader den fredløse end deler hans ulykke. Ikke den ringeste paria vil kendes ved eller omgaaes en saadan udstødt. Ingen vil hjælpe ham i nød og sygdom, og ingen vil røre hans lig, naar han dør. Grunden til denne, den mest frygtede af alle straffe, kan være et alvorligt brud paa kastens regler eller en offentlig forbrydelse, der vilde skandalisere hele kasten, dersom den lodes uanset af denne. Ceremoniellet ved udstødelsen er betegnende, man symboliserer saa virkelighedstro som muligt synderens begravelse. Og han er da ogsaa som borgerlig død for alle de mennesker, som han hører hjemme iblandt, og i andre kaster er optagelse udelukket. Kasterne staar hinanden saa fjernt som den ene dyreart den anden. Den ulykkeliges eneste udvej er at finde ligestillede og prøve med dem at danne en ny kaste, som ved bodsøvelser og pilgrimsrejser og klingende mønt kan finde anerkendelse hos brahmanerne, hele systemets haandhævere og organisatorer.

Men det kan ogsaa ske, at man bliver genoptaget i de levendes tal i sin egen kaste. Dog koster det megen bod og faste og symboliseres ved en bedre middag, som man maa spendere paa hele broderskabet.

Man taler ofte om de socialt lavest staaende klasser, pariaerne, som „out-casts“, som kaste-løse. Dette er ikke rigtigt. Selv de 60 millioner pariarer har en specificeret kaste-inddeling, idet de er lige saa grebne som hele den øvrige befolkning af rangforordningens rus. Selv den usleste paria, der som uren staar udenfor det religiøse og borgerlige samfund, vil altid kunne trøste sig med, at der er en endnu lavere kaste, som han kan se ned paa.

Det er ikke muligt at opgive en talmæssig fordeling af kasterne. Der er egne, som præges af brahmanernes alt overvejende majoritet, saaledes i nogle af de sydlige provinser, hvor saa godt som hele befolkningen hører til den guddommelige kaste. I provinsen Rajputana i det nord-vestlige Indien er ksatryas-kasten næsten eneraadende. I Kashmir-dalen, der har overvejende muhammedansk befolkning, er til gengæld de indvandrede hinduer, der bor som en overklasse i hovedstaden Srinagar, brahmaner. Man regner, at de tre øverste kaste-grup-

per: brahmaner, ksatryas og vaishyas tilsammen danner omtrent $\frac{1}{5}$ af den samlede befolkning. Alle disse kaldes de „tve-fødte“, d. v. s., at de ved en art konfirmations-ceremoni i barnealderen faar tildelt den hellige tre-dobbelte snor, der bæres over brystet, fra den venstre skulder som symbol paa „den anden fødsel“ og den højere stand.

Det er ejendommeligt for kastevæsenets smittende magt, at de 60 millioner muhammedanere, der lever i Indien, ogsaa er kommet ind under kastevæsenets love. Ja, selv de kristne halv-europæere paa Ceylon, de saakaldte Bourgos, der stammer ned fra de gamle hollandske kolonister, har en kaste-inddeling, der er næsten lige saa spidsfindig og trindelt som hinduernes.

Den britiske regering har altid prøvet paa at modarbejde kastevæsenet. Allerede det Østasiatiske kompagni gennemførte 1844 den bestemmelse, at alle, uanset deres kaste, skulde have lige adgang til kompagniets embeder. Det var allerede et epoke-gørende skridt. Videre i samme aand gik dronning Victorias berømte aabne brev til Indien 1858 efter kompagniets ophævelse og den britiske krones overtagelse af ansvaret for det mægtige rige.

Men mer end alle lovbestemmelser har dog jernbaner og andre moderne livs-former bidraget til at gøre kastevæsenet besværligt, i hvert fald for de dele af befolkningen, der er nødt til at komme i berøring med moderne europæiske samfunds-forhold. De kristne missionærer finder med rette i kastevæsenet en af de aller-ålvorligste hindringer for deres propaganda og prøver paa ved alle midler at modarbejde det.

Den opmærksomme iagttagelse af indiske forhold og den forstaaende kender af den indiske folke-karakter maa imidlertid indrømme, at kastevæsenet ikke alene har en mægtig historisk ret, men ogsaa har en i mange henseender gavnlig og bevarende virkning paa folkekarakteren. Præsteskabets overdrevne autoritet og foragten for de urene under-kaster er ganske vist to yderpunkter, der udgør systemets svaghed. Men det har saa mange sunde og gode sider, baade for den enkelte og for helheden, at man i hvert fald ikke med europæiske eller nord-amerikanske erfaringer om de moderne samfunds klasseinddelinger og race-fornemmelser bør tale udelukkende fordømmende om det indiske system.

LITERATURFORTEGNELSE

Abbé Dubois: „Hindu Manners, Customs and Céremonies“.

Mayn: „Hindu Law and Usage“.

Nesfield: „Caste System“.

Steel: „Hindoos Castes“.

Senart: „Les castes dans l'Inde“.

Oman: „The Bramans, Theists and Muslims of India“.

Thurston: „Castes and Tribes“.

per: brahmaner, ksatryas og vaishyas tilsammen danner omtrent $\frac{1}{5}$ af den samlede befolkning. Alle disse kaldes de „tve-fødte“, d. v. s., at de ved en art konfirmations-ceremoni i barnealderen faar tildelt den hellige tre-dobbelte snor, der bæres over brystet, fra den venstre skulder som symbol paa „den anden fødsel“ og den højere stand.

Det er ejendommeligt for kastevæsenets smittende magt, at de 60 millioner muhammedanere, der lever i Indien, ogsaa er kommet ind under kastevæsenets love. Ja, selv de kristne halv-europæere paa Ceylon, de saakaldte Bourgos, der stammer ned fra de gamle hollandske kolonister, har en kaste-inddeling, der er næsten lige saa spidsfindig og trindelt som hinduernes.

Den britiske regering har altid prøvet paa at modarbejde kastevæsenet. Allerede det Østasiatiske kompagni gennemførte 1844 den bestemmelse, at alle, uanset deres kaste, skulde have lige adgang til kompagniets embeder. Det var allerede et epoke-gørende skridt. Videre i samme aand gik dronning Victorias berømte aabne brev til Indien 1858 efter kompagniets ophævelse og den britiske krones overtagelse af ansvaret for det mægtige rige.

Men mer end alle lovbestemmelser har dog jernbaner og andre moderne livs-former bidraget til at gøre kastevæsenet besværligt, i hvert fald for de dele af befolkningen, der er nødt til at komme i berøring med moderne europæiske samfunds-forhold. De kristne missionærer finder med rette i kastevæsenet en af de aller-ålvorligste hindringer for deres propaganda og prøver paa ved alle midler at modarbejde det.

Den opmærksomme iagttagelse af indiske forhold og den forstaaende kender af den indiske folke-karakter maa imidlertid indrømme, at kastevæsenet ikke alene har en mægtig historisk ret, men ogsaa har en i mange henseender gavnlig og bevarende virkning paa folkekarakteren. Præsteskabets overdrevne autoritet og foragten for de urene under-kaster er ganske vist to yderpunkter, der udgør systemets svaghed. Men det har saa mange sunde og gode sider, baade for den enkelte og for helheden, at man i hvert fald ikke med europæiske eller nord-amerikanske erfaringer om de moderne samfunds klasseinddelinger og race-fornemmelser bør tale udelukkende fordømmende om det indiske system.

LITERATURFORTEGNELSE

Abbé Dubois: „Hindu Manners, Customs and Céremonies“.

Mayn: „Hindu Law and Usage“.

Nesfield: „Caste System“.

Steel: „Hindoos Castes“.

Senart: „Les castes dans l'Inde“.

Oman: „The Bramans, Theists and Muslims of India“.

Thurston: „Castes and Tribes“.